

فصل نامه دانش شناسی

(علوم کتابداری و اطلاع رسانی و فناوری اطلاعات)

دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال

سال دوازدهم، شماره ۴۵، تابستان ۱۳۹۸، از صفحه ۶۳ الی ۷۴

کاربرد نظریه‌های رفتار برنامه‌ریزی شده و تبادل اجتماعی در نگرش کارکنان کتابخانه‌های عمومی خوزستان بر رفتار اشتراک دانش از طریق قصد اشتراک دانش

زهرا غفاری^۱ | فریبا نظری^۲

دانشجوی کارشناسی ارشد گروه علم اطلاعات و دانش شناسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران

zahra.ghafari@gmail.com

استادیار گروه علم اطلاعات و دانش شناسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران (نویسنده مسئول) nazari_lib@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۹۸/۱/۲۳ | تاریخ پذیرش: ۹۸/۵/۲۱

چکیده

هدف: هدف پژوهش، تعیین کاربرد نظریه‌های رفتار برنامه‌ریزی شده و تبادل اجتماعی در نگرش کارکنان کتابخانه‌های عمومی خوزستان بر رفتار اشتراک دانش از طریق قصد رفتار اشتراک دانش بود.

روش پژوهش: پژوهش از نوع توصیفی و به روش پیمایشی تحلیلی با رویکرد علی انجام شد. جامعه‌ی پژوهش کلیه کارکنان کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان شامل کتابداران و کارکنان ستادی به تعداد ۳۴۰ نفر است که ۱۸۱ نفر به روش تصادفی ساده به‌عنوان نمونه در پژوهش انتخاب شدند. داده‌های پژوهش با استفاده از توزیع پرسش‌نامه محقق‌ساخته طراحی شده براساس نظریه‌های آیزن (۱۹۹۱) و کانکانهالی (۲۰۰۵) پس از تأیید روایی و پایایی توزیع گردید. پایایی پرسش‌نامه‌های پژوهش با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ نگرش نسبت به اشتراک دانش (۰/۸۰)، قصد اشتراک دانش (۰/۷۴)، رفتار اشتراک دانش (۰/۷۰)، رفتار برنامه‌ریزی شده (۰/۷۱) و تبادل اجتماعی (۰/۷۴) محاسبه و تأیید شد. داده‌های حاصل پس از ورود در نرم‌افزار اسپس اس نسخه ۲۳ و اسمارت پی‌ال‌اس با استفاده از روش‌های آمار توصیفی و نیز آزمون استنباطی رگرسیون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد نگرش نسبت به اشتراک دانش (۰/۲۸۴) بر قصد اشتراک دانش و (۰/۷۴۷) بر رفتار اشتراک دانش و قصد اشتراک دانش (۰/۱۶۴) بر رفتار اشتراک دانش تأثیر معنادار مثبت دارند. همچنین نقش میانجی قصد اشتراک دانش در تأثیر نگرش نسبت به اشتراک دانش بر رفتار اشتراک دانش مورد تأیید قرار گرفت.

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج پژوهش نظریه‌های رفتار برنامه‌ریزی شده و تبادل اجتماعی در نگرش کارکنان کتابخانه‌های عمومی خوزستان بر رفتار اشتراک دانش از طریق قصد اشتراک دانش کاربرد دارد.

واژه‌های کلیدی: نگرش، رفتار، قصد، اشتراک دانش، نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده، نظریه تبادل اجتماعی و کتابخانه‌های عمومی.

مقدمه

در عصر حاضر سازمان‌ها با چالش جدیدی مواجه هستند که ترغیب کارکنان به اشتراک دانش خود با دیگران است و به دنبال راهکارهایی هستند که کارکنان از روی علاقه دانش خود را با دیگران به اشتراک بگذارند (جکسون، چانگ، هاردن و جیانگ^۱، ۲۰۰۶). ولی به دلیل خلق دانش توسط افراد، بهره‌گیری از آن تنها زمانی ممکن است که این افراد دانش خود را با دیگران به اشتراک بگذارند. چرا که دانش در ذهن دارندگان آن شکل گرفته و در همان جا استفاده می‌شود (دانپورت^۲ و پروساک^۳، ۱۹۹۸). یکی از محدودیت‌های اساسی مدیران در سازمانها، عدم توانایی و عدم تمایل در اشتراک دانش جدید و توزیع آن در بین کارکنان است. ترغیب کارکنان برای به اشتراک گذاشتن دانش به صورت داوطلبانه، امری ساده و آسان نیست و عوامل بسیاری بر تمایل کارکنان در به اشتراک گذاشتن دانش تأثیر می‌گذارد (ابراهیمی، محمدی و حاجی پور، ۱۳۹۱). پژوهش‌های اخیر نشان داده است که در پژوهش‌های حوزه مطالعاتی تسهیم دانش، عوامل فردی و روانشناختی بیشتر مورد توجه قرار گرفته‌اند (بهنک^۴، ۲۰۱۰). نگرش نسبت به اشتراک دانش، یکی از این عوامل فردی است و پژوهش‌های مختلف چنین دریافته‌اند که نگرش مثبت یا منفی نسبت به اشتراک دانش در شکل‌گیری رفتار اشتراک دانش نقش دارد (بوک^۵ و کیم^۶، ۲۰۰۲؛ چن، شانگ و چن^۷، ۲۰۱۲؛ تانوس، تتا و پاوت^۸، ۲۰۱۳). از این رو می‌توان گفت رفتار اشتراک دانش که عاملی اساسی در رشد و پیشرفت فردی و سازمانی است، تحت تأثیر نگرش اشتراک دانش است و نگرش مثبت نسبت به اشتراک دانش زمینه‌ساز بروز رفتار اشتراک دانش است. داشتن نگرش مثبت نسبت به اشتراک دانش از جانب افراد موجب ایجاد فرصت‌های جدید و نوآوری در سازمان می‌شود و موفقیت بیشتری را برای

افراد و سازمان فراهم می‌کند (سلیمی، حیدری و کشاورزی، ۱۳۹۲). سازمان‌ها باید در جهت حذف موانع اشتراک دانش اقدام کرده و برای توسعه نگرش‌های مثبت نسبت به اشتراک دانش در کارکنان، آن‌ها را توانمند سازند. نگرش کارکنان نسبت به اشتراک دانش خود با دیگران، تعیین‌کننده نیت رفتاری ایشان نسبت به اشتراک دانش است. بزرگ‌ترین چالش در به اشتراک گذاری دانش، تمایل و نگرش فرد است. یعنی نگرش منفی افراد تمایل و قصد کاهش اشتراک دانش را به دنبال دارد (هاسو، جو، یین و چانگ^۹، ۲۰۰۷).

یکی از مهم‌ترین الگوهای پیش‌بینی رفتار، الگو رفتار برنامه‌ریزی شده است که می‌تواند در بررسی عقاید، ارزش‌ها و نگرش‌هایی که در بطن رفتار اشتراک دانش وجود دارد، مورد استفاده قرار گیرد. نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده یک نظریه شناختی اجتماعی است که به منظور درک و پیش‌بینی رفتار انسان طراحی شده و شکل توسعه‌یافته نظریه عمل منطقی است. نظریه عمل منطقی بیان می‌کند که رفتار افراد توسط قصد آنها برای انجام رفتار مشخص می‌گردد که عامل انگیزشی آن را می‌توان نگرش نسبت به آن رفتار و هنجار ذهنی درباره آن رفتار دانست. یکی از پیش‌فرض‌های اصلی این نظریه این است که بخش اعظم اقدامات اجتماعی به صورت ارادی کنترل می‌شوند. از سوی دیگر هر فردی در مبادلات اجتماعی خود رفتاری عقلایی داشته و به دنبال حداکثرسازی منافع و حداقل‌سازی هزینه‌های مبادله با دیگران است (بلاو^{۱۰}، ۱۹۶۴). انگیزه و پاداش به دنبال دارند، این تعاملات اجتماعی که برای رفع نیازهای شخصی از طریق مبادله منابع با مردم است در ابتدا در زمینه رفتارهای بین‌فردی و نگرانی‌های رفتارهای روانی فرد مطرح شد. این نظریه به‌طور گسترده در مطالعه قصد اشتراک دانش کاربرد دارد. براساس این نظریه، کانکانهالی^{۱۱} (۲۰۰۵) عواملی را که می‌توانند رفتار اشتراک دانش را تحت تأثیر قرار دهند به سه مؤلفه و در مجموع ده عامل تقسیم کرد. این مؤلفه‌ها عبارتند از: هزینه‌ها، منافع بیرونی و منافع درونی. هزینه‌های اشتراک دانش عبارتند از: از

¹ Jackson, Chuang, Harden & Jiang

² Davenport

³ Prusak

⁴ Behnke

⁵ Book & Kim

⁶ kim

⁷ Chen, Chuang & Chen

⁸ Thanos, Teta, & Pawit

⁹ Hsu, Ju, Yen & Chang

¹⁰ Blau

¹¹ kankanhalli,

اشتراک دانش نشان دادند مفاهیمی مانند نگرش و قصد رفتاری ناشی از این نظریه‌ها در رفتار اشتراک دانش تأثیر می‌گذارد. با شناخت روابط بازگشتی بین عوامل انگیزشی مختلف سازمانی و فردی، به رفتارها و پیامدهای اشتراک دانش می‌توان پی برد اینکه چگونه سازمان‌ها می‌توانند فرایندهای اشتراک دانش را با بهبود عملکرد سازگار نمایند. لیانگ، لئو و وو (۲۰۰۸) در پژوهشی دریافتند که تئوری تبادل اجتماعی نقش مهمی در تبیین رفتار اشتراک دانش افراد دارد. نتایج پژوهش ایشان بیانگر تأثیر منفی بیرونی و منفی درونی بر رفتار اشتراک دانش بود. تسای و همکاران (۲۰۱۳) در پژوهشی نشان داد که اعتماد سازمانی، انتظار رابطه متقابل و خودکارآمدی درک شده بر قصد اشتراک دانش با واسطه نگرش نسبت به سیستم مدیریت دانش تأثیر معنادار دارد. پارک، لی و لی (۲۰۱۵) در پژوهشی نشان داد که ویژگی‌های مبادله‌ای بر اساس نظریه تبادل اجتماعی نقش مهمی در ساخت و نگهداری وابستگی در روابط فن‌آوری اطلاعات و همچنین در ساخت اعتماد جهت اشتراک دانش ایفا می‌کنند. جین یانگ (۲۰۱۵) در پژوهشی نشان داد که قصد اشتراک دانش مهم‌ترین عامل تعیین‌کننده رفتار اشتراک دانش است. نتایج پژوهش ونگ، یین و تی سنگ (۲۰۱۵) نشان داد که در سطح فردی، اعتماد با قصد اشتراک دانش رابطه مثبت دارد و قصد اشتراک دانش نیز پیش‌بینی‌کننده قوی برای رفتار اشتراک دانش کارکنان است. نتایج پژوهش حسن و همکاران (۲۰۱۶) بیانگر تأثیر تمام مؤلفه‌های رفتار برنامه‌ریزی شده شامل نگرش، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتاری درک شده بر رفتار اشتراک دانش کارکنان تأثیر معنادار مثبت داشته و قصد اشتراک دانش در این رابطه نقش میانجی را ایفا می‌کند. شیرانی و هدائی (۱۳۹۵) در پژوهشی دریافتند که مؤلفه‌های نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده شامل نگرش، کنترل رفتاری و هنجارهای ذهنی و نیز مؤلفه‌های تبادل اجتماعی شامل هزینه‌های اشتراک دانش، منافع بیرونی و منافع درونی بر رفتار اشتراک دانش تأثیر داشته و قصد رفتاری در این رابطه نقش میانجی را دارد. حمیدی و نوشین فرد (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان مروری بر نظریه‌های کاربردی در مطالعات مربوط به رفتار

دست دادن قدرت دانش (هنجارهای به اشتراک گذاری دانش)، تلاش برای رمزی کردن^۱ (اعتماد عمومی)، تلاش برای رمزی کردن (هنجارهای به اشتراک گذاری دانش) و تلاش برای رمزی کردن (شناسایی). منافع بیرونی شامل پاداش سازمانی (هنجارهای به اشتراک گذاری دانش)، پاداش سازمانی (شناسایی)، تصویر (هنجارهای به اشتراک گذاری دانش) و مقابله به مثل (هنجارهای به اشتراک گذاری دانش) بوده و منافع درونی عبارتند از خودکارآمدی دانش و لذت کمک به دیگران (کانکانهالی، پور و مرتضوی (۱۳۹۲) در پژوهشی نشان دادند که عوامل اعتماد، توانمندی مدیران و روابط متقابل بین فردی بر رفتار تسهیم دانش پرستاران تأثیر دارد و نگرش اشتراک دانش در این رابطه نقش میانجی دارد. نتایج پژوهش اخوان و حسینی سرخوش (۱۳۹۴) بیانگر تأثیر منفی ادراک از دست دادن قدرت دانش و تأثیر مثبت کمک به دیگران و افزایش شهرت بر نگرش نسبت به اشتراک دانش داشت. همچنین در این پژوهش مشخص شد که نگرش نسبت به اشتراک دانش و هنجارهای ذهنی منجر به افزایش قصد اشتراک دانش در کارکنان شده و در نهایت باعث افزایش رفتار اشتراک دانش در ایشان می‌شود. نتایج پژوهش جعفرزاده کرمانی (۱۳۹۴) گویای این بود که عوامل اعتماد، همکاری‌ها، ارتباطات و توانایی اعضای هیأت علمی در کاربرد فن‌آوری‌ها به طور معناداری بر رفتار اشتراک دانش ایشان تأثیر داشت. حسینی سرخوش و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی نشان دادند که نگرش اشتراک دانش، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتاری درک شده بر رفتار اشتراک دانش کارکنان تأثیر معنادار مثبت داشته و قصد اشتراک دانش در این رابطه نقش میانجی را ایفا می‌کند. شیرانی و هدائی (۱۳۹۵) در پژوهشی دریافتند که مؤلفه‌های نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده شامل نگرش، کنترل رفتاری و هنجارهای ذهنی و نیز مؤلفه‌های تبادل اجتماعی شامل هزینه‌های اشتراک دانش، منافع بیرونی و منافع درونی بر رفتار اشتراک دانش تأثیر داشته و قصد رفتاری در این رابطه نقش میانجی را دارد. حمیدی و نوشین فرد (۱۳۹۸) در پژوهشی با

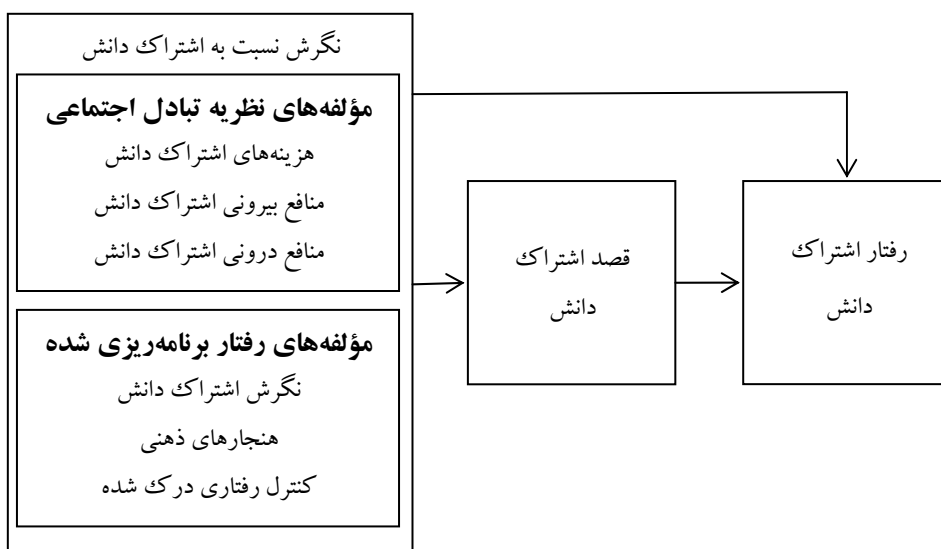
¹ codification

و تبادل اجتماعی در نگرش کارکنان کتابخانه‌های عمومی خوزستان بر رفتار اشتراک دانش از طریق قصد اشتراک دانش موثر است؟

الگوی پژوهش براساس فرضیه‌های پژوهش و با توجه به ابعاد نظریه رفتار برنامه‌ریزی‌شده آیزن (۱۹۹۱) شامل مؤلفه‌های نگرش اشتراک دانش، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتاری درک‌شده و نظریه تبادل اجتماعی کانکانهالی (۲۰۰۵) شامل مؤلفه‌های هزینه‌های اشتراک دانش، منافع بیرونی اشتراک دانش و منافع درونی اشتراک دانش طراحی شده است. متغیرهای پژوهش شامل نگرش نسبت به اشتراک دانش به عنوان متغیر مستقل، رفتار اشتراک دانش به عنوان متغیر وابسته و قصد اشتراک دانش به عنوان متغیر میانجی هستند. با توجه به ماهیت پژوهش فرضیه‌ها در ادامه ارائه شده‌اند:

۱. نگرش کارکنان کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان نسبت به اشتراک دانش بر قصد اشتراک دانش ایشان تأثیر دارد.
۲. نگرش کارکنان کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان نسبت به اشتراک دانش بر رفتار اشتراک دانش ایشان تأثیر دارد.
۳. قصد کارکنان کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان از اشتراک دانش بر رفتار اشتراک دانش ایشان تأثیر دارد.
۴. نگرش کارکنان کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان نسبت به اشتراک دانش بر رفتار اشتراک دانش ایشان با نقش میانجی قصد اشتراک دانش تأثیر دارد.

شغلی، هنجارها، نگرش و قصد ایجاد مهارت‌های ایمنی محیط کار نشان داد یافته‌های ارائه شده با استفاده از نظریه رفتاری (به ویژه تئوری اصلاح شده برنامه ریزی شده) برای بررسی دانش، اشتراک و نگرش و ادراک و قصد رفتاری نوجوانان برای انجام فعالیت‌های ایمن و سالم در محل کار است. کار متخصصان کتابداری و اطلاع‌رسانی در سازمان‌ها نزدیک‌ترین حرفه به مدیریت دانش است. در کتابخانه‌های عمومی که خود منبع و توزیع‌کننده دانش هستند، با توجه به وظیفه کارکنان در نشر و اشتراک دانش به عموم و اقشار مختلف جامعه، مسئله اشتراک دانش بین کارکنان موضوع مهمی به شمار می‌رود. چرا که اگر کارکنان دانش و اطلاعات خود را با همکاران به اشتراک نگذارند، بی‌شک در انتقال دانش به مراجعان خود نیز نمی‌توانند عملکرد مناسبی داشته و رضایت کاربران را جلب کنند. بنابراین در این پژوهش علاوه بر بررسی رفتار اشتراک دانش کارکنان کتابخانه‌های عمومی خوزستان از منظر نظریه رفتار برنامه‌ریزی‌شده، نقش هزینه‌ها و منافع ادراک‌شده از سوی کارکنان نیز براساس نظریه مبادله اجتماعی، در شکل‌گیری نگرش و در نتیجه رفتار اشتراک دانش ایشان مورد بررسی قرار خواهد گرفت. پژوهش حاضر با هدف کاربرد نظریه‌های رفتار برنامه‌ریزی شده و تبادل اجتماعی در نگرش کارکنان کتابخانه‌های عمومی خوزستان بر رفتار اشتراک دانش از طریق قصد اشتراک دانش انجام شده است. لذا مسأله اصلی پژوهش حاضر این است که آیا کاربرد نظریه‌های رفتار برنامه‌ریزی شده

شکل ۱: الگوی مفهومی پژوهش (منبع: ونگ، ین و تی سنگ، ۲۰۱۵)

روش پژوهش

پژوهش حاضر به لحاظ هدف، کاربردی بوده که به روش توصیفی انجام شده است که با توجه به سنجش تأثیر متغیر نگرش نسبت به اشتراک دانش بر رفتار اشتراک دانش جزء تحقیقات علی به شمار می‌آید. از آنجا که داده‌های مورد نیاز پژوهش از طریق توزیع پرسش‌نامه گردآوری شده است، از این رو، یک پژوهش پیمایشی نیز محسوب می‌شود. جامعه‌ی آماری نیز شامل کلیه کارکنان کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان اعم از کتابداران و نیروهای ستادی است. براساس اطلاعات کسب شده از اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان، تعداد کارکنان فوق در زمان انجام پژوهش، ۳۴۰ نفر است که با استفاده از فرمول کوکران ۱۸۱ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. روش گردآوری اطلاعات این پژوهش، پیمایشی و با استفاده از توزیع پرسش‌نامه‌ی محقق‌ساخته که با استفاده از پرسش‌نامه حسینی سرخوش و همکاران (۱۳۹۴) و نیز پژوهش کانکانهالی (۲۰۰۵) طراحی شده است. دلیل عدم استفاده از پرسش‌نامه‌های مذکور و طراحی پرسش‌نامه محقق‌ساخته، همخوانی نداشتن جوامع پژوهش با یکدیگر بود. پرسش‌نامه‌ی پژوهش شامل ۴۲ گویه است که در آن متغیر نگرش نسبت به اشتراک دانش شامل سه مؤلفه‌ی هزینه‌های اشتراک دانش، منافع بیرونی و منافع درونی براساس

نظریه تبادل اجتماعی کانکانهالی (۲۰۰۵) و سه مؤلفه‌ی نگرش اشتراک دانش، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتاری درک‌شده براساس نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده آیزن (۱۹۹۱) را شامل می‌شود. پرسش‌ها براساس طیف لیکرت پنج‌مرحله‌ای از کاملاً مخالف = ۱ تا کاملاً موافق = ۵ طراحی شده است. جهت سنجش روایی سازه، فرم‌های سی.وی.آی.^۱ و سی.وی.آر.^۲ برای هر دو پرسش‌نامه طراحی شده و بین ۱۰ نفر از کارشناسان و متخصصان حوزه‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی و مدیریت توزیع شد که پس از اندکی اصلاحات نگارشی و ویرایشی، روایی آنها تأیید گردید. با توجه به این که تعداد متخصصان ۱۰ نفر بوده نمره روایی بیشتر از ۰/۶۲، بیانگر تأیید روایی است. مقدار محاسبه براساس تعداد متخصصان ارزیابی می‌شود.

از آنجا که معیار آلفای کرونباخ یک معیار سنتی برای تعیین پایایی مولفه‌هاست، روش PLS معیار مدرن‌تری نسبت به آلفا، به نام پایایی ترکیبی بکار می‌برد. جدول ۱ مقادیر مربوط به پایایی شاخص‌ها را در این پژوهش نشان می‌دهد.

¹ CVI

² CVR

جدول ۱. مقادیر مربوط به پایایی شاخص

متغیر	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی (CR)
تبادل اجتماعی	۰/۷۷۷	۰/۸۷۱
قصد استفاده	۰/۷	۰/۷۱۱
رفتار برنامه ریزی شده	۰/۸۱۴	۰/۸۹۳
نگرش نسبت به اشتراک دانش	۰/۷۸۹	۰/۸۵۳
رفتار اشتراک دانش	۰/۷۰۹	۰/۷۴۸

مقادیر به دست آمده برای R^2 حاکی از برازش مطلوب الگوی ساختاری پژوهش است.

جدول ۳. مقادیر Q^2

متغیر	$Q^2 (=1-SSE/SSO)$
تبادل اجتماعی	۰/۶۷۴
رفتار برنامه ریزی شده	۰/۷۲۲
نگرش نسبت به اشتراک دانش	۰/۲۶۷
رفتار اشتراک دانش	۰/۲۳۹

با توجه به اینکه مقادیر Q^2 مربوط به اکثر مؤلفه‌ها در محدوده ۰/۳۵ است، بنابراین قدرت پیش‌بینی الگو خوب می‌باشد و در کل می‌توان گفت الگو به خوبی از عهده‌ی پیش‌بینی مقادیر مربوطه برآمده است.

بررسی فرضیه‌ها با ضرایب معناداری (مقادیر t -values)

به منظور ارزیابی مدل مفهومی پژوهش و هم‌چنین اطمینان یافتن از وجود یا عدم وجود رابطه علی میان متغیرهای پژوهش و بررسی تناسب داده‌های مشاهده شده با مدل مفهومی پژوهش، فرضیه‌های پژوهش با استفاده از مدل معادلات ساختاری آزمون شدند. در ادامه خروجی‌های نرم‌افزار اسمارت پی. ال. اس برای داده‌های مورد بررسی نشان داده شده است. در ادامه، هر فرضیه، به طور جداگانه مورد تحلیل قرار می‌گیرد. (T-value)، معنادار بودن اثر متغیرها را بر هم نشان می‌دهند. اگر T-Value بیشتر از قدر مطلق ۱/۹۶ باشد، وجود رابطه میان متغیرها تأیید می‌شود و اگر T-Value کمتر از قدر مطلق ۱/۹۶ باشد، وجود رابطه میان متغیرها رد می‌شود.

همانگونه که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، مقادیر آلفای کرونباخ و CR بالای ۰/۷ است بنابراین می‌توان گفت الگو از پایایی مطلوب برخوردار است. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها و سنجش فرضیه‌های پژوهش با به‌کارگیری نرم‌افزارهای اسپاس و اسمارت پی‌ال‌اس از روش الگوسازی معادلات ساختاری مبتنی بر کمترین مجذورات جزئی^۱ (PLS) شامل بررسی برازش الگو ساختاری، بررسی ضرایب معناداری و ضرایب استاندارد استفاده شد. اولین دلیل استفاده از نرم‌افزار پی‌ال‌اس این بود که حجم نمونه کمتر از ۲۰۰ نفر بوده است.

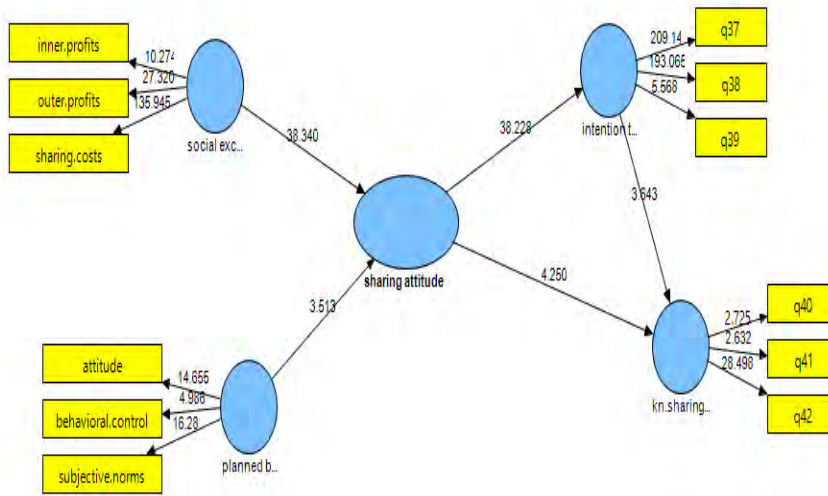
یافته‌ها

پایه هر عملی روش شناختی آن است و اعتبار و ارزش قوانین عملی به روش شناختی مبتنی است که در آن عمل به کار می‌رود. به منظور تحلیل داده‌های پژوهش از تحلیل‌های گوناگون استفاده شده است. در مرحله اول به بررسی برازش الگو پرداخته شد که شامل سه بخش الگوهای اندازه‌گیری، الگو ساختاری و الگو کلی است. در نهایت آزمون فرضیه‌ها انجام گردید. لازم به ذکر است برخلاف الگو یابی معادلات ساختاری مبتنی بر کوواریانس، کمترین مجذورات جزئی (PLS) بر بیشترین واریانس تبیین شده، لذا نیازی به نرمال بودن داده‌ها نیست.

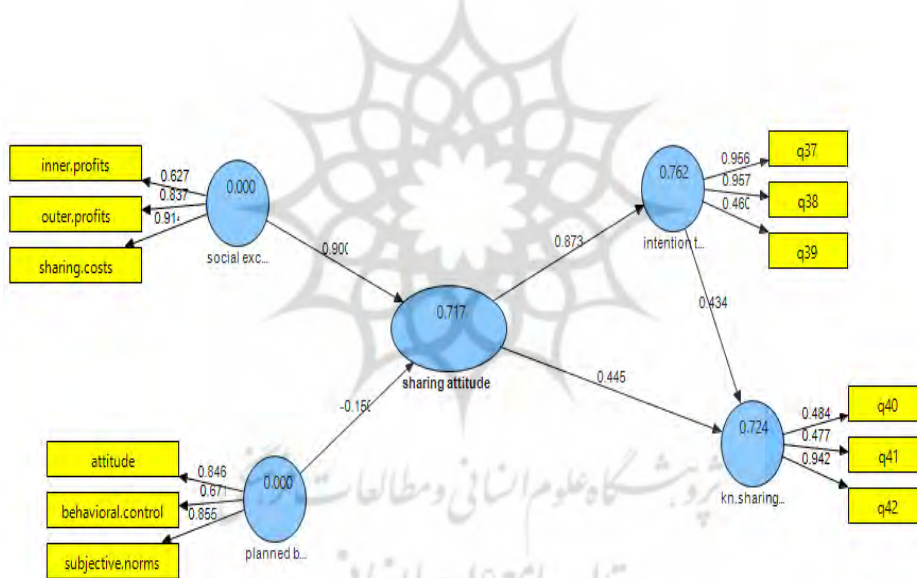
جدول ۲. مقادیر ضرایب تعیین

متغیر	مقدار R^2
قصد اشتراک دانش	۰/۸
رفتار اشتراک دانش	۰/۶۵

¹ Partial least squares regression

شکل ۲. مدل ساختاری پژوهش در حالت معناداری

شکل ۳. مدل ساختاری پژوهش در حالت تخمین

جدول ۴. مقادیر آزمون آماره t و ضرایب مسیرهای مستقیم مربوط به متغیرهای پژوهش

نتیجه فرضیه	عدد معنی داری (t-value)	ضریب مسیر (β)	مسیر	
			به متغیر	از متغیر
تأیید فرضیه	۳۸/۲۲۸	۰/۸۷۳	قصد اشتراک دانش	نگرش نسبت به اشتراک دانش
تأیید فرضیه	۳/۶۴۳	۰/۴۴۵	رفتار اشتراک دانش	نگرش نسبت به اشتراک دانش
تأیید فرضیه	۴/۲۵۰	۰/۴۳۴	رفتار اشتراک دانش	قصد اشتراک دانش

جدول ۵. نتایج آزمون تی سوبل برای بررسی نقش میانجی قصد اشتراک دانش در رابطه نگرش و رفتار اشتراک دانش

ضرب مستقیم	ضرب استاندارد	خطای استاندارد	آماره t	سطح معناداری
نقش میانجی قصد اشتراک دانش	۰/۸۷۳	۰/۲۲۸	۳/۶۲۳	۰/۰۰۰

فرضیه اول: نگرش کارکنان کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان نسبت به اشتراک دانش بر قصد اشتراک دانش ایشان تأثیر دارد.

مطابق با داده‌های جدول ۴، آماره معنی‌داری بین متغیرهای نگرش نسبت به اشتراک دانش و قصد اشتراک دانش برابر ۳۸/۲۲۸ است که بزرگتر از مقدار (۲/۵۸) است، نشان‌دهنده‌ی این است که ارتباط بین متغیرهای فوق در سطح اطمینان (۰/۹۹) معنی‌دار است. هم‌چنین ضریب مسیر بین این دو متغیر برابر (۰/۸۷۳) است که میزان تأثیر متغیر نگرش نسبت به اشتراک دانش بر قصد اشتراک دانش را نشان می‌دهد. بنابراین فرضیه اول پژوهش مبنی بر تأثیر نگرش نسبت به اشتراک دانش بر قصد اشتراک دانش در بین کارکنان کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان تأیید می‌گردد.

فرضیه دوم: نگرش کارکنان کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان نسبت به اشتراک دانش بر رفتار اشتراک دانش ایشان تأثیر دارد.

مطابق با داده‌های جدول ۴، آماره معنی‌داری بین متغیر نگرش نسبت به اشتراک دانش و رفتار اشتراک دانش برابر ۳/۶۴۳ است که بزرگتر از مقدار (۲/۵۸) است، نشان‌دهنده‌ی این است که ارتباط بین متغیرهای فوق در سطح اطمینان (۰/۹۹) معنی‌دار است. هم‌چنین ضریب مسیر بین این دو متغیر برابر (۰/۴۴۵) می‌باشد که میزان تأثیر متغیر نگرش نسبت به اشتراک دانش بر رفتار اشتراک دانش را نشان می‌دهد. بنابراین فرضیه چهارم پژوهش مبنی بر تأثیر نگرش نسبت به اشتراک دانش بر رفتار اشتراک دانش در بین کارکنان کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان تأیید می‌گردد.

فرضیه سوم: قصد کارکنان کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان از اشتراک دانش بر رفتار اشتراک دانش ایشان تأثیر دارد.

مطابق با داده‌های جدول ۴، آماره معنی‌داری بین متغیر قصد اشتراک دانش و رفتار اشتراک دانش برابر ۴/۲۵۰ است که

بزرگتر از مقدار (۲/۵۸) است، نشان‌دهنده‌ی این است که ارتباط بین متغیرهای فوق در سطح اطمینان (۰/۹۹) معنی‌دار است. هم‌چنین ضریب مسیر بین این دو متغیر برابر (۰/۴۳۴) می‌باشد که میزان تأثیر متغیر قصد اشتراک دانش بر رفتار اشتراک دانش را نشان می‌دهد. بنابراین فرضیه پنجم پژوهش مبنی بر تأثیر قصد اشتراک دانش بر رفتار اشتراک دانش در بین کارکنان کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان تأیید می‌گردد.

فرضیه چهارم: نگرش کارکنان کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان نسبت به اشتراک دانش بر رفتار اشتراک دانش ایشان با نقش میانجی قصد اشتراک دانش تأثیر دارد.

بر اساس اطلاعات آزمون سوبل با توجه به مقدار سطح معناداری که برابر ۰/۰۰۰ و از ۰/۰۱ کمتر است و از طرفی مقدار آماره تی که برابر ۳/۶۲۳ و از ۲/۵۸ بیشتر است با اطمینان ۰/۹۹ می‌توان گفت که قصد اشتراک دانش در رابطه دو متغیر نگرش نسبت به اشتراک دانش و رفتار اشتراک دانش نقش میانجی دارد.

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی تأثیر مؤلفه‌های الگوی تلفیقی تبادل اجتماعی و رفتار برنامه‌ریزی شده بر قصد و رفتار اشتراک دانش در کتابخانه‌های عمومی خوزستان در بین ۱۸۱ نفر از کارکنان این کتابخانه‌ها انجام شده است. نتایج یافته‌های توصیفی پژوهش نشان داد که اکثر شرکت‌کنندگان در پژوهش، زن هستند. از نظر میزان تحصیلات، بیشترین شرکت‌کنندگان دارای تحصیلات کارشناسی و از نظر سنی بیشترین افراد در رده سنی ۳۶ تا ۴۰ سال و از نظر سابقه، بیشترین تعداد دارای سابقه کار ۱۱ تا ۱۵ سال هستند.

نتایج بررسی فرضیه اول نشان می‌دهد که نگرش کارکنان کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان نسبت به اشتراک دانش بر قصد اشتراک دانش ایشان تأثیر دارد. در بین پژوهش‌های داخلی پیشین علی پور درویشی و دولت‌آبادی (۱۳۹۱)، پور و مرتضوی

نسبت به اشتراک دانش زمینه‌ساز بروز رفتار اشتراک دانش است (سلیمی، حیدری و کشاورزی، ۱۳۹۲).

نتایج بررسی فرضیه سوم نشان می‌دهد که قصد کارکنان کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان از اشتراک دانش بر رفتار اشتراک دانش ایشان تأثیر دارد. در بین پژوهش‌های داخلی پیشین حسینی سرخوش و همکاران (۱۳۹۴) شیرانی و هدائی (۱۳۹۵) حمیدی و نوشین فرد (۱۳۹۸) و در پژوهش‌های انجام شده در خارج از کشور جین یانگ (۲۰۱۵) و ونگ، ین و تی سنگ (۲۰۱۵)، نگی (۲۰۱۹) و ربکا (۲۰۲۰) به نتایج همسو با پژوهش حاضر مبتنی بر تأثیر قصد اشتراک دانش بر رفتار اشتراک دانش دست یافتند. لذا در تبیین این فرضیه می‌توان گفت افراد معمولاً رفتاری را انجام می‌دهند که قصد انجام را داشته یا دارند و بر این اساس تأثیر متغیر قصد رفتاری بر رفتار اشتراک دانش در فرضیه پنجم، منطقی بوده و با ادبیات پژوهش نیز مطابقت دارد.

نتایج بررسی فرضیه چهارم نشان می‌دهد که نگرش کارکنان کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان نسبت به اشتراک دانش بر رفتار اشتراک دانش ایشان با نقش میانجی قصد اشتراک دانش تأثیر دارد. در بین پژوهش‌های پیشین ونگ، ین و تی سنگ (۲۰۱۵) به نتایج همسو با پژوهش حاضر دست یافتند.

با توجه به نتایج پژوهش نظریه‌های رفتار برنامه‌ریزی شده و تبادل اجتماعی در نگرش کارکنان کتابخانه‌های عمومی خوزستان بر رفتار اشتراک دانش از طریق قصد اشتراک دانش کاربرد دارد.

پیشنهادهای برگرفته از یافته‌ها عبارتند از:

- براساس نتایج به دست آمده از فرضیه اول پژوهش، مبنی بر تأثیر نگرش نسبت به اشتراک دانش بر قصد اشتراک دانش در بین کارکنان کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان، پیشنهاد می‌شود که با ارائه‌ی آموزش و برگزاری دوره‌های کوتاه‌مدت و تأکید بر اهمیت و مزایای اشتراک دانش برای فرد، زمینه را برای افزایش قصد اشتراک دانش در بین کارکنان فراهم کنند.

- براساس نتایج به دست آمده از فرضیه دوم پژوهش، مبنی بر تأثیر نگرش نسبت به اشتراک دانش بر رفتار اشتراک دانش در بین کارکنان کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان، مانند فرضیه

(۱۳۹۲)، علی‌پور درویشی (۱۳۹۳)، اخوان و حسینی سرخوش (۱۳۹۴)، حسینی سرخوش و همکاران (۱۳۹۴) و حمیدی و نوشین فرد (۱۳۹۸) و در پژوهش‌های انجام شده در خارج از کشور تسای و همکاران (۲۰۱۳)، ونگ، ین و تی سنگ (۲۰۱۵)، حسن و همکاران (۲۰۱۶)، نگی (۲۰۱۹) و ربکا (۲۰۲۰) به نتایج همسو با پژوهش حاضر مبتنی بر تأثیر نگرش نسبت به اشتراک دانش بر قصد اشتراک دانش دست یافتند. نگرش یک عامل اصلی تأثیر گذار بر قصد فرد نسبت به اشتراک دانش است و تأثیر مثبت و قابل توجهی بر قصد اشتراک دانش دارد (باک، زمود، کیم و لی،^۱ ۲۰۰۵). چنان که در بخش مبانی نظری شرح داده شد، نگرش مثبت یا منفی فرد نسبت به یک رفتار، تعیین کننده این است که فرد تمایل و قصد انجام آن رفتار را بکند یا خیر. از این رو در تبیین این فرضیه می‌توان گفت که هرگاه کارکنان نظر مثبتی نسبت به اشتراک دانش داشته باشند، احتمال بیشتری وجود دارد که در فعالیت‌های اشتراک دانش شرکت کرده و داوطلبانه اطلاعات و دانش خود را به دیگران انتقال دهند. نتایج بررسی فرضیه سوم نشان می‌دهد که نگرش کارکنان کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان نسبت به اشتراک دانش بر رفتار اشتراک دانش ایشان تأثیر دارد. در بین پژوهش‌های داخلی پیشین اخوان و حسینی سرخوش (۱۳۹۴)، حسینی سرخوش و همکاران (۱۳۹۴) و شیرانی و هدائی (۱۳۹۵) حمیدی و نوشین فرد (۱۳۹۸) در پژوهش‌های انجام شده در خارج از کشور ونگ، ین و تی سنگ (۲۰۱۵) و حسن و همکاران (۲۰۱۶) نگی (۲۰۱۹) و ربکا (۲۰۲۰) به نتایج همسو با پژوهش حاضر مبتنی بر تأثیر نگرش نسبت به اشتراک دانش بر رفتار اشتراک دانش دست یافتند. نگرش به عنوان احساس مثبت یا منفی (احساسات ارزیابانه) درباره انجام رفتار هدف تعریف شده است. نگرش مثبت یا منفی نسبت به اشتراک دانش در شکل‌گیری رفتار اشتراک دانش نقش دارد (بوک و کیم، ۲۰۰۲). رفتار اشتراک دانش که عاملی اساسی در رشد و پیشرفت فردی و سازمانی است، تحت تأثیر نگرش اشتراک دانش است و نگرش مثبت

¹ Bock, Zmud, Kim and Lee

منابع

- ابراهیمی، ع؛ محمدی فاتح، الف؛ حاجی پور، الف، (۱۳۹۱)، بررسی نقش اعتماد در تسهیم دانش شغلی کارکنان دانشگاه تربیت مدرس. فصلنامه علمی-پژوهشی مدیریت نظامی، ۴۷، ۱۶۲-۱۳۵.
- اخوان، پ؛ حسینی سرخوش، م (۱۳۹۴). بررسی عوامل انگیزشی و سازمانی مؤثر بر شکل گیری رفتار اشتراک دانش میان کارکنان. فصلنامه علمی پژوهشی پردازش و مدیریت اطلاعات، ۴(۳۰)، ۱۰۸۴-۱۰۵۱.
- پور، س؛ مرتضوی، س (۱۳۹۲). تبیین عوامل مؤثر بر نگرش و رفتار مبتنی بر تسهیم دانش. فصلنامه مطالعات رفتار سازمانی، ۳(۶)، ۷۰-۴۳.
- جعفرزاده کرمانی، ز (۱۳۹۴). بررسی تأثیر عوامل فردی بر اشتراک دانش اعضای هیأت علمی رشته علم اطلاعات و دانش شناسی، پژوهش نامه کتابداری و اطلاع رسانی، ۵(۲)، ۶۱-۴۰.
- حسینی سرخوش، سید م (۱۳۹۴). بررسی رفتار اشتراک دانش کارکنان در یک سازمان با فن آوری پیشرفته مبتنی بر نظریه رفتار برنامه ریزی شده. نشریه علمی پژوهشی مدیریت نوآوری، ۴، ۸۰-۶۱.
- حمیدی، ف، نوشین فرد، ف. (۱۳۹۸). مروری بر نظریه های کاربردی در مطالعات مربوط به رفتار اشتراک دانش. فصلنامه مطالعات دانش شناسی، ۶(۲۱)، ۱۱۳-۱۴۲.
- رجائی آذرخوارانی، ع؛ رجائی پور، س؛ هویدا، ر (۱۳۹۵). بررسی رفتار تسهیم دانش اعضای هیأت علمی دانشگاه های منتخب اصفهان. مجله توسعه آموزش در علوم پزشکی، ۹(۲۱)، ۴۶-۳۷.
- سلیمی، ق؛ حیدری، الف؛ کشاورزی، ف (۱۳۹۲). تبیین رابطه التزام دانشجویان و رفتار تسهیم دانش در دانشگاه: سهم متغیر نگرش نسبت به تسهیم دانش. تحقیقات کتابداری و اطلاع رسانی دانشگاهی، ۴(۴۷)، ۳۷۴-۳۵۱.
- شیرانی، ف؛ هدائی، ه (۱۳۹۵). عوامل مؤثر بر رفتار اشتراک دانش میان اعضای هیأت علمی مؤسسات پژوهشی کشور. همایش پژوهش های مدیریت و علوم انسانی در ایران، اولین، دانشگاه تهران.
- علی پور درویشی، ز؛ دولت آبادی، ر (۱۳۹۱). ارائه الگوی عوامل مؤثر بر قصد اشتراک دانش پزشکان براساس تئوری رفتار برنامه ریزی شده در بیمارستان های آموزشی تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی تهران. فصلنامه بیمارستان، ۴(۴۳)، ۴۴-۳۵.

اول بر اهمیت نگرش کارکنان نسبت به اشتراک دانش تأکید می شود، چرا که نگرش مثبت کارکنان نسبت به این موضوع احتمال بروز رفتار اشتراک دانش از سوی ایشان را افزایش می دهد. از این رو لازم است که مدیران و برنامه ریزان این کتابخانه ها برای افزایش نگرش مثبت کارکنان نسبت به پدیده اشتراک دانش، تمهیداتی را بیندیشند.

- براساس نتایج به دست آمده از فرضیه ی سوم پژوهش، مبنی بر تأثیر قصد اشتراک دانش بر رفتار اشتراک دانش در بین کارکنان کتابخانه های عمومی استان خوزستان، توصیه می شود که با توجه به تأثیر نگرش، تبادل اجتماعی و رفتار برنامه ریزی شده بر قصد اشتراک دانش، براساس راهکارهایی که در بالا ذکر شد، قصد اشتراک دانش را در بین کارکنان به منظور شرکت حداکثری کارکنان در فعالیت های اشتراک دانش بالا ببرند.

- بر اساس نتایج به دست آمده از فرضیه ی چهارم پژوهش، مبنی بر تأثیر نگرش کارکنان کتابخانه های عمومی استان خوزستان نسبت به اشتراک دانش بر رفتار اشتراک دانش ایشان با نقش میانجی قصد اشتراک دانش، به مدیران و برنامه ریزان این کتابخانه ها توصیه می شود که براساس نظریه تبادل اجتماعی که بر کاهش هزینه ها و افزایش منافع حاصل از اشتراک دانش تأکید دارد ضمن توجه به یادآوری منافع درونی اشتراک دانش در جلسات و دوره های آموزشی، مزایا و پاداش هایی را برای اشتراک دانش در نظر بگیرند و همچنین شرایطی را فراهم کنند که اشتراک دانش برای فرد صاحب دانش، هزینه ای دربر نداشته باشد. همچنین توجه به ابعاد نظریه رفتار برنامه ریزی شده توصیه می شود. به این صورت که بر اساس مؤلفه ی هنجارهای ذهنی، توجه به تأثیر گروه های دوستان و همکاران بر نگرش کارکنان و بر اساس مؤلفه کنترل رفتاری، توجه به عوامل کنترل بیرونی از قبیل فراهم کردن امکانات و تجهیزات لازم برای اشتراک دانش و عوامل کنترل درونی نظیر توانمند کردن کارکنان و آموزش مهارت و توانایی لازم برای اشتراک دانش به ایشان توصیه می شود.

- Jinyang, L. (2015). Knowledge sharing in virtual communities: A social exchange theory perspective. *Journal of Industrial Engineering and Management*, 8(1), 170-183.
- Kankanhalli, A.; Tan, B. C., & Wei, K. K. (2005). Contributing knowledge to electronic knowledge repositories: an empirical investigation. *MIS quarterly*, 113-143.
- Liang, T. P.; Liu, C. C., & Wu, C. H. (2008). Can social exchange theory explain individual knowledge-sharing behavior? A meta-analysis. *ICIS 2008 Proceedings*, 171.
- Liao, L. F. (2008). Knowledge-sharing in R&D departments: A social power and social exchange theory perspective. *The International Journal of Human Resource Management*, 19(10), 1881-1895.
- Nguyen, T.-M.; Nham, P.T. and Hoang, V.-N. (2019). The theory of planned behavior and knowledge sharing: A systematic review and meta-analytic structural equation modelling. *VINE Journal of Information and Knowledge Management Systems*, 49 (1), 76-94.
- Park, J. G., Lee, H., & Lee, J. (2015). Applying social exchange theory in IT service relationships: exploring roles of exchange characteristics in knowledge sharing. *Information Technology and Management*, 16(3), 193-206.
- Rebecca J. (2020). An application of a modified theory of planned behavior model to investigate adolescents' job safety knowledge, norms, attitude and intention to enact workplace safety and health skills. *Journal of Safety Research*, 72 (6), 189-198.
- Thanos, P.; Teta, S. and Pawit. N. (2013). Exploring the determinants of knowledge sharing via employee weblogs. *International Journal of Information Management*, 33 (1), 133- 146.
- Tsai, M. T.; Chang, H. C.; Cheng, N. C., et. al. (2013). Understanding IT professionals' knowledge sharing intention through KMS: a social exchange perspective. *Quality & Quantity*, 47(5), 2739-2753.
- Wang, H. K.; Yen, Y. F., & Tseng, J. F. (2015). Knowledge sharing in knowledge workers: The roles of social exchange theory and the theory of planned behavior. *Innovation*, 17(4), 450-465.
- علی پور درویشی، ز (۱۳۹۳). ارائه مدل ترکیبی قصد اشتراک دانش اعضای هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی با رویکرد عوامل ادراکی. *مدیریت فن آوری اطلاعات*، ۱(۶)، ۱۰۷-۱۲۶.
- Ajzen, I., (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179-211.
- Behnke, T. M. (2010). *Knowledge sharing at work: An examination of organizational antecedents*. St. Ambrose University.
- Blau, P. M. (1964). *Exchange and power in social life*. Transaction Publishers.
- Bock, G. W. and Kim, Y. (2002). Breaking the myths of rewards: an exploratory study of attitudes about knowledge sharing. *Information Resources Management Journal*, 15(2), 14-21.
- Bock, G. W.; Zmud, R. W.; Kim, Y. -G. and et. al. (2005). Behavioral intention formation in knowledge sharing: Examining the roles of extrinsic motivators, social-psychological forces, and organizational climate. *MIS Quarterly*, 29(1), 87-111.
- Chen, S. S.; Chuang, Y. W., & Chen, P. Y. (2012). Behavioral intention formation in knowledge sharing: Examining the roles of KMS quality, KMS self-efficacy, and organizational climate. *Knowledge-Based Systems*, 31, 106-118.
- Davenport, T. H. and L. Prusak. 1998. *Working Knowledge: How Organizations Manage What They Know*. Boston, MA: Harvard Business School Press.
- Hassan, M., Aksel, I., Nawaz, M. S., & Shaukat, S. (2016). Knowledge Sharing Behavior Of Business Teachers Of Pakistani Universities: An Empirical Testing Of Theory Of Planned Behavior. *European Scientific Journal, ESJ*, 12(13).
- Hsu, M. H.; Ju, T. L.; Yen, C. H., and et. al. (2007). Knowledge sharing behavior in virtual communities: The relationship between trust, self-efficacy, and outcome expectations. *International journal of human-computer studies*, 65(2), 153-169.
- Jackson, S. E., Chuang, C. H., Harden, E. E., & Jiang, Y. (2006). *Toward developing human resource management systems for knowledge-intensive teamwork*. In Research in personnel and human resources management , Emerald Group Publishing Limited, 27-70

The Application of Planned Behavior and Social Exchange Theories in the Attitude of Khuzestan Public Libraries Staff on knowledge sharing behavior through Their Intention of Knowledge Sharing Behavior

---

Zahra Ghafari¹ | Fariba Nazari²

1- Department of Knowledge and Information Science, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran

2- Department of Knowledge and Information Science, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran
(Corresponding author)

Abstract

Objective: The aim of this study was to determine the application of theories of planned behavior and social exchange in the attitudes of Khuzestan public library staff on knowledge sharing behavior through their intentions towards knowledge sharing behavior.

Methods: This is a descriptive research that was conducted by analytical survey method with a causal approach. The research population includes all employees of public libraries in Khuzestan province, including librarians and staff of 340 people, of which 181 people were selected by simple random sampling as a sample to participate in the research. The research data were distributed among the members of the research community after confirming the validity and reliability by distributing a researcher-made questionnaire designed based on Eisen (1991) and Concanhall (2005) theories. Reliability of research questionnaires using Cronbach's alpha test, attitudes toward knowledge sharing (0.80), behavioral intention (0.74), knowledge sharing behavior (0.70), planned behavior (0.71) and social exchange (74.74), respectively. 0) Calculated and approved. Data were analyzed using SPS software version 23 and Smart PLS software using descriptive statistics and inferential regression test.

Results: The research findings showed that attitudes toward knowledge sharing (0.284) knowledge sharing intention and (0/747) on knowledge sharing behavior and knowledge sharing intention (0/164) on knowledge sharing behavior have a significant positive effect. The mediating role of knowledge sharing intention in the effect of knowledge sharing attitude on knowledge sharing behavior was also confirmed.

Conclusion: According to the research results, theories of planned behavior and social exchange are used in the attitudes of Khuzestan public library staff on through on knowledge sharing behavior towards knowledge sharing intention.

Keywords: Attitude, Behavior, intention, Knowledge Sharing, Planned Behavior Theory, Social Exchange Theory, and Public Libraries.
